Depuración de código

1.1 Introdución

Nesta parte da unidade didáctica que nos ocupa preténdense os seguintes obxectivos:

- Utilizar o contorno de desenvolvemento libre para depurar código e utilización de puntos de ruptura.
- Examinar e modificar o comportamento dun programa en tempo de execución utilizando o contorno de desenvolvemento libre.

1.2 A depuración de código

A operación de depuración serve para examinar o código da aplicación en tempo de execución e buscar solucións a erros detectados. Permite executar liñas de código ata un momento no que se pode examinar o estado das súas variables para descubrir problemas.

Cando un programa ten certa complexidade, a depuración é imprescindible para detectar posibles erros.

Os exemplos de depuración desta actividade utilizarán a clase **Factorial**. A clase factorial é un programa que calcula e imprime o factorial de n (n!=1*2*3*...*n). O programa, non obstante, ten un erro lóxico e da unha resposta incorrecta para n=20 ("O factorial de 20 é - 2102132736") posto que o resultado é un número negativo.

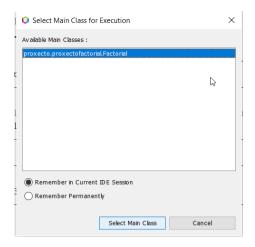
O programa para calcular o factorial ten o seguinte código:

```
package proxecto.proxectofactorial;
/**
    * Calcula o factorial de n
    */
public class Factorial {
    public static void main(String[] args) {
        int n=20;
        int factorial=1;

        //n!=1*2*3*...*n
        for (int i=1;i<=n;i++) {
            factorial*=i;
        }
        System.out.println("O factorial de "+n+" é "+factorial);
    }
}</pre>
```

Sesión de depuración

Para iniciar unha sesión de depuración é indispensable que o arquivo ou proxecto a depurar teña método **main**, é dicir, ten que ser posible executalo. Ao tentar depurar o proxecto, aparece unha ventá que pide que se elixa a clase Main para poder executalo.

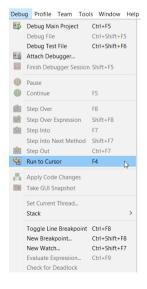

NetBeans permite iniciar sesión de depuración dun proxecto ou dun arquivo e elixir como empezar a depuración de diferentes maneiras. Por exemplo permite depurar:

- Un proxecto establecido como proxecto principal, premendo Ctrl-F5 ou indo ao menú principal e elixindo Debug->Debug Project. Para establecer un proxecto como principal imos no menú principal a Run e eliximos Set Main Project.
- Un proxecto calquera dende a ventá Projects, seleccionando o proxecto, facendo clic dereito, e elixindo Debug.
- Un arquivo fonte que se estea editando nese momento, indo ao menú principal e elixindo Debug->Debug File.
- Un arquivo calquera dende a ventá *Projects*, seleccionando o arquivo, facendo clic dereito, e elixindo *Debug File*.

En todos os casos anteriores, a sesión de depuración comeza no arquivo seleccionado ou na clase principal do proxecto seleccionado e sigue a execución ata que finalice normalmente o programa, encontre algún erro ou algún **punto de interrupción**.

No menú **Debug**, pódese ver que a sesión de depuración tamén pode iniciarse para que a **execución** se faga ata a liña na que estea o **cursor** (*Run to Cursor*).

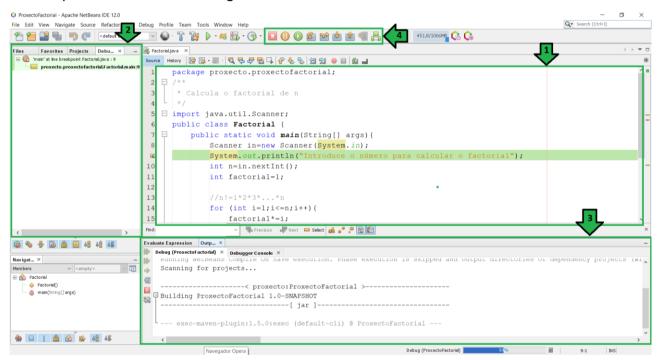

Execución ata o cursor

A opción *Run to Cursor* permite executar o programa ata a localización do cursor no arquivo que se está editando e pausa o programa ata que se lle indica a seguinte operación a realizar na depuración. O arquivo editado debe ser chamado dende a clase principal do proxecto principal. Para realizar esta depuración débese situar o cursor no código fonte, premer F4 ou seleccionar no menú principal *Debug > Run to Cursor* ou seleccionar na barra de ferramentas da depuración unha vez se indicou que se quería depurar o proxecto.

Pantalla de depuración

A pantalla de depuración aparece despois de iniciada a depuración e ten varias zonas. Por exemplo, despois de iniciada unha sesión de depuración paso a paso aparecen as zonas que se ven na imaxe seguinte.

Zona 1: Zona co código fonte en depuración. A seguinte liña a executar no proceso de depuración aparece marcada con cor de fondo verde e unha frecha verde na marxe esquerda.

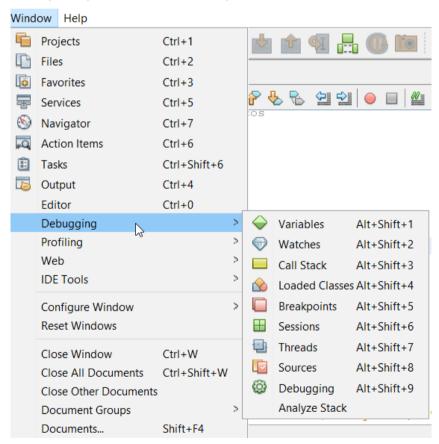
Zona 2: Ventá **Debugging** con información sobre os procesos que se están executando. Na parte inferior desa ventá aparece un menú de iconas para poder cambiar a vista da información:

Zona 3: Zona con diversas ventás:

- Ventás de saída ou output que se subdivide en:
 - Debugger Console (Consola do depurador) con información sobre o proceso de depuración.
 - Debug (ProxectoFactorial). Se o proxecto en concreto ten entradas e saídas dende a consola realizaranse aquí as entradas de datos e verase a saída de resultados.
- Ventá Variables na que se pode ver e cambiar información sobre as variables locais e expresións.
- Ventá Puntos de interrupción ou breakpoints na que se pode ver e cambiar información sobre os puntos de interrupción.

Zona 4: Barra de ferramentas de depuración para indicar o seguinte paso a realizar na depuración. Algunha das mesmas aparecen tamén activadas no menú principal Debug. Se non se ve algunha das ventás anteriores, pode accederse á opción *Window* → Debugging do menú principal e elixir a ventá que se desexa ver.

Durante o proceso de depuración pode ocorrer que a execución dunha liña de código precise dunha entrada por teclado e entón:

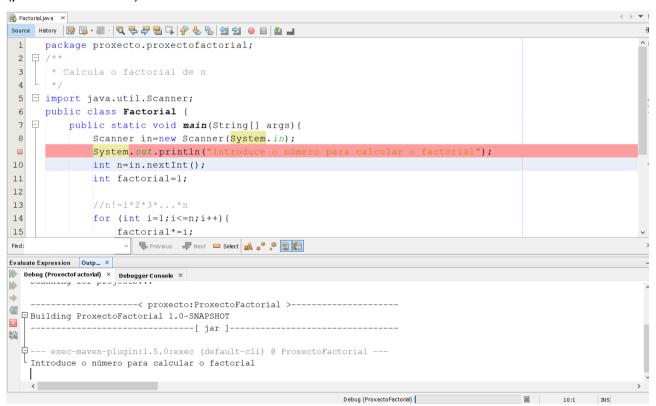
A liña de código que ten a entrada pasa de ter fondo verde a ter fondo azul na ventá de edición.

Para ver o que ocorre ao ter que introducir datos por teclado, cambiamos o código que estamos depurando polo seguinte:

```
package proxecto.proxectofactorial;
/**
    * Calcula o factorial de n
    */
import java.util.Scanner;
public class Factorial {
    public static void main(String[] args) {
        Scanner in=new Scanner(System.in);
        System.out.println("Introduce o número para calcular o factorial");
        int n=in.nextInt();
        int factorial=1;

        //n!=1*2*3*...*n
        for (int i=1;i<=n;i++) {
            factorial*=i;
        }
        System.out.println("O factorial de "+n+" é "+factorial);
    }
}</pre>
```

O proceso de depuración queda detido ata que se teclee o dato na ventá de saída Debug (proxectoFactorial).

Explicación rápida do significado de cada icona da barra de ferramentas de depuración (zona 4):

Icona	Descrición	Detalle
	Finalizar sesión do depurador (Maiúsculas+F5)	Finalizar instantaneamente a depuración.
	Pausa	Facer unha pausa no proceso de depuración.
	Continuar (F5)	Continuar a execución normal do programa despois de facer unha pausa.
	Continuar execución (F8)	Executa unha instrución. Se contén unha chamada a un método, este executase completo sen parar en cada unha das instrucións.
	Continuar sobre a execución (Maiúsculas+F8)	Continuar sobre a execución. É un refinamento de F8 para expresións con chamadas a métodos. Cada vez que nunha sesión de depuración paso a paso se utiliza este comando sobre unha expresión con chamada a métodos, párase a depuración antes de executar a chamada ao método actual podendo ver o historial dos valores de retorno dos métodos inmediatamente previos e o valor dos argumentos do método actual na ventá de Variables locais. Pode ser útil cando os valores de retorno dun método non se gardan nunha variable e por tanto non poden ser inspeccionados en tempo de depuración.
	Paso a paso (F7)	Executar Paso a paso. Permite entrar na execución paso a paso do método da liña actual. De haber máis dun método na liña, poderase: escoller o método que se vai depurar paso a paso utilizando as teclas de movemento do cursor ou a tecla tab e confirmando con F7 ou executar normalmente (F7)
	Executar e saír (Ctrl+F7)	No caso de estar depurando dentro dun método, Ctrl+F7 finaliza a sesión de depuración do método e volve ao método que chamou ao actual. No caso de utilizarse no método principal, finaliza a sesión de depuración.
€ I	Executar ata o cursor F4	Executar ata o cursor e espera instrucións para continuar coa depuración.
	Aplicar cambios no código	Aplicar cambios no código.
122,2/154,1 MB		Premer para activar a recollida de lixo.

Inspección e modificación de variables, expresións e métodos

No código fonte

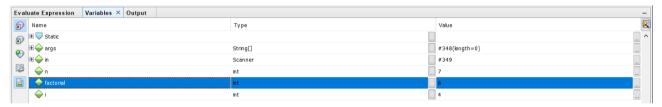
Durante unha sesión de depuración pódense ver o tipo e valor dunha variable situando o cursor sobre ela no código fonte:

```
♠ Factorial.java ×

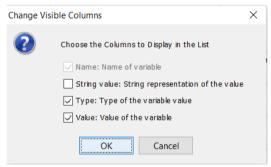
 Source History 🚱 - 👼 - 💆 - 💆 - 💆 😂 😂 🗳 🖆 🗐 🔘 🔠 🚅
                     ☐ import java.util.Scanner;
          6
                                     public class Factorial {
         7
                                                              public static void main(String[] args) {
                                                                                      Scanner in=new Scanner(System.in);
        8
        System.out.println("Introduce o número para
    10
                                                                                       int n=in.nextInt();
    11
                                                                                       int factorial=1;
    12
                                                                                       //n!=1*2*3*...*n
    13
                                                                                       for (int statement for (int) for the factorial = (int) for the factori
   14
                                                                                                                 factorial*=i;
   16
                                                                                       System.out.println("O factorial de "+n+" é "+factorial);
    17
    18
   19
```

Na ventá Variables

Durante unha sesión de depuración pódese ver información sobre as variables locais na ventá **Variables** para variables locais e atributos de clase se existen.

A icona situada á dereita permite modificar a información que se ve.

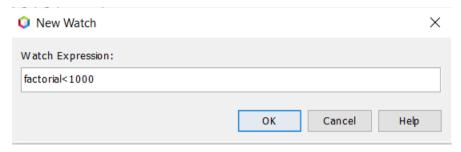

Ademais das variables locais, pódense engadir expresións para observar (*watches*). Isto pódese facer de varias maneiras:

- Seleccionar a expresión no arquivo fonte editado, premer clic dereito e elixir New Watch (Novo elemento observado) ou premer Ctrl+Maiúsculas+F7.
- Seleccionar no menú principal Debug → New Watch.
- Premer na icona [®]da ventá Variables.

Teclear o novo elemento na liña da ventá Variables que pon < Enter new watch>.

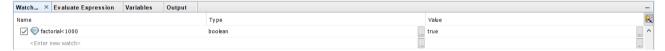
En calquera dos tres primeiros casos, aparece unha ventá na que ten que quedar definida a expresión que se quere observar.

A expresión aparece engadida na ventá Variables como un watch.

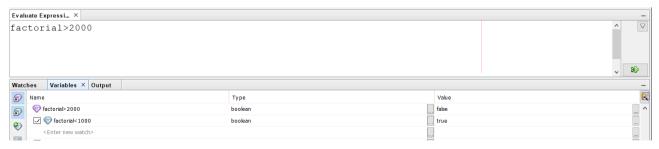
Os elementos observados poden moverse entre a ventá *Variables* e a ventá *Watches View* (*Elementos observados*) utilizando o botón .

Na ventá Variables tamén se pode facer clic dereito sobre o nome dunha variable ou expresión e facer cambios como por exemplo: eliminar desa ventá unha variable ou expresión, eliminar todas, ver o valor noutro formato ou editar.

Co menú Depuración → Avaliar expresión

Durante unha sesión de depuración pódese ver o resultado dunha expresión dende o menú principal elixindo $Debug \rightarrow Evaluate\ expression\$ (Avaliar expresión) ou premendo Ctrl+F9; ábrese a ventá $Evaluate\ Expressions\ or\ code\ snippets\$ na que se pode teclear a expresión e avaliar o resultado nese momento premendo sobre o botón sión non é posible no contexto actual non se podería ver o resultado. O resultado será similar ao seguinte:

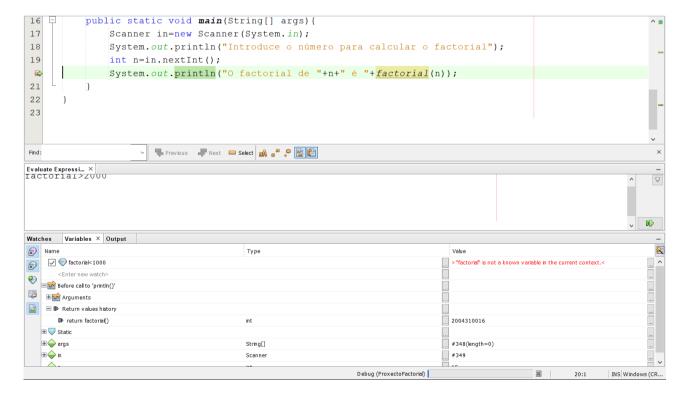

Coa opción de depuración Continuar sobre a execución

Pódense ver os valores de retorno dos métodos previos (*Return values history*) e o valor dos parámetros do método seguinte (Before to call to...), na ventá *Variables* cando nunha sesión de depuración se utiliza Maiúsculas+F8 (*Continuar sobre a execución*) ou se preme na icona da barra de depuración sobre unha expresión con chamada a un método. Para ver este funcionamento, imos modificar o código para que teña un método:

```
package proxecto.proxectofactorial;
 * Calcula o factorial de n
import java.util.Scanner;
public class Factorial {
    public static int factorial(int num){
        int factorial=1;
        //n!=1*2*3*...*n
        for (int i=1;i<=num;i++) {</pre>
            factorial*=i;
        return factorial;
    }
    public static void main(String[] args){
        Scanner in=new Scanner(System.in);
        System.out.println("Introduce o número para calcular o factorial");
        int n=in.nextInt();
        System.out.println("O factorial de "+n+" é "+factorial(n));
    }
```

Podemos observar o que se visualiza ao chamar a println():

Modificación

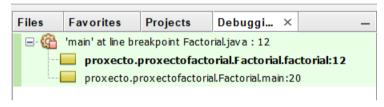
Na ventá de avaliar expresións, na de variables e na de elementos observados pódese modificar o valor dunha variable e continuar o proceso de depuración con ese valor. Para iso faise clic ao carón do valor actual da variable, ou utilízase a icona cando exista, para teclear o novo valor, prémese en *Aceptar* e continúase coa depuración.

Pila (call stack)

A utilización da pila de chamadas é especialmente útil cando se utilizan varios fíos ou subprocesos durante a execución. Cando se inicia unha sesión de depuración, ábrese automaticamente a ventá *Debugging* con información sobre os subprocesos existentes e a pila de chamadas de cada un dos subprocesos suspendidos ou pausados; só unha desas chamadas é a chamada actual.

Ventá Debugging

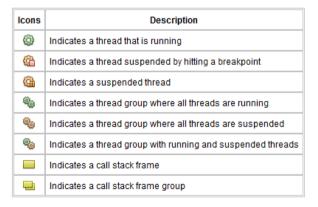
A ventá *Debugging* ten o seguinte aspecto:

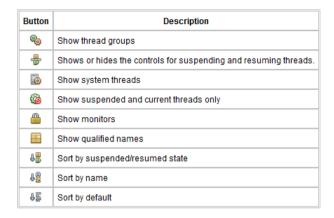
Esta imaxe indica unha sesión de depuración na que a execución de main() queda interrompida na liña 20 por unha chamada ao método factorial(). O método factorial() é o método actual e está pausado na liña 12.

A última chamada realizada é a chamada que se considera actual e indícase na pila en letra grosa. De consultar as variables locais veríanse as da chamada actual. Se os arquivos fontes están dispoñibles, pódese facer clic dereito na chamada e elixir *Go to source* para ver o código fonte da chamada.

A carón de cada proceso aparece unha icona con información sobre o proceso:

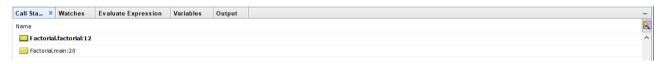

Pódese cambiar a vista desta información utilizando o menú de iconas da parte inferior:

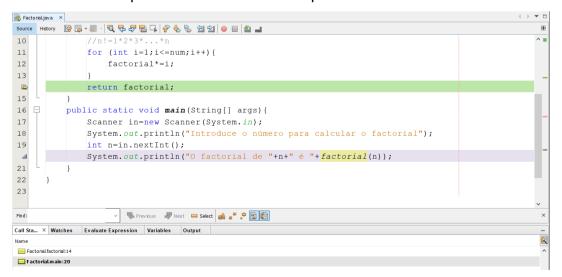
Ver a pila

A información sobre a pila de chamadas tamén se pode ver indo ao menú principal e elixindo *Window* \rightarrow *Debugging* \rightarrow *Call Stack* ou premer Alt+Maiúsculas+3 e abrirase a ventá *Call Stack View* na zona de ventás. A información para cada chamada está marcada por unha icona e a descrición da chamada.

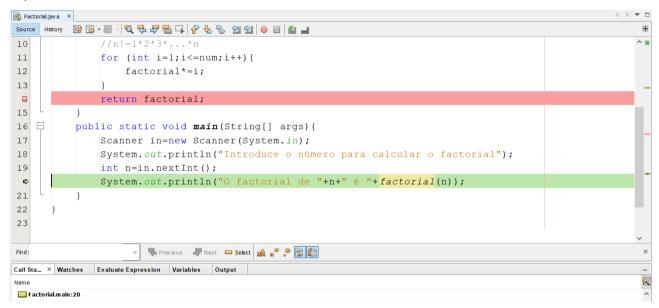
Cambios e movementos na pila

Utilizando *Debug* \rightarrow *Stack* do menú principal, pódese elixir *Make Caller Current* (Asignar actual ao emisor da chamada) ou Make Callee Current (Asignar actual ao receptor da chamada) para moverse pola pila poñendo como chamada actual a chamada anterior á chamada actual ou a seguinte. Nese caso, na ventá de edición visualízase a liña de código corresponde a esa chamada marcada como , e na ventá de variables, veranse as variables correspondentes a esa chamada, pero non se cambia a cabeceira da pila, nin varían as chamadas da pila nin o marcador de depuración .

Para designar como actual calquera chamada da pila, débese seleccionar a chamada na pila, facer clic dereito e elixir *Make Current*. Visualízase na ventá de edición a liña de código que corresponde a esa chamada e na ventá de variables as variables que se poidan ver nesa chamada, pero non cambia a cabeceira da pila, as chamadas da pila nin o marcador de depuración.

Utilizando dende o menú principal Debug o Stack o Pop Topmost Call, elimínase a chamada actual na cabeceira da pila, a seguinte chamada da pila pasa á cabeceira e por tanto a ser a chamada actual e o marcador da depuración no código fonte móvese á instrución que chamou á chamada á borrada. De seguir coa depuración, a chamada será repetida.

Seleccionando unha chamada na ventá ventá *Call Stack View*, facendo clic dereito nela e elixindo *Pop To Here*, pódese poñer esa chamada como cabeceira da pila, elimínanse as chamadas posteriores da pila e actualízase o marcador de depuración. A eliminación dunha chamada da pila non implica que se vaian eliminar os efectos causados por esas chamadas. Por exemplo, se unha chamada abre a conexión cunha base de datos e esa chamada se borra da pila, a base de datos permanecerá aberta.

Copiar pila en formato texto

Dende a ventá *Call Stack View*, pódese facer clic dereito e elixir *Copy Stack* para pasar a lista de elementos da pila ao portapapeles en formato texto. Por exemplo para a pila anterior:

at proxecto.proxectofactorial.Factorial.factorial(Factorial.java:14) at proxecto.proxectofactorial.Factorial.main(Factorial.java:20)

Aplicar cambios no código

Pódense facer certas modificacións no código en tempo de depuración sen ter que reiniciar o programa. Para corrixir o código, débese corrixir na ventá de edición, ir ao menú principal e elixir Debug o Apply Code Changes ou premer en a barra de ferramentas de depuración, para recompilar e facer a reparación do código fonte.

Consideracións xerais:

- Se hai erros durante a compilación, non se realizan os cambios e hai que arranxar os erros.
- Se non hai erros, o código obxecto resultante cambiarase polo que se estaba executando na depuración e:
 - Se os cambios do código se fan dentro do método actual que se está a depurar, a pila de chamadas modifícase eliminando a chamada a ese método para permitir volver chamar a ese módulo.
 - Se os cambios se fan despois de ter chamado ao método, non se modificará a pila e para utilizar de novo o código modificado, deben eliminarse as chamadas da pila que conteñan ese código.
- Están excluídas as seguintes modificacións:
 - o Cambiar un modificador dun campo, un método ou unha clase.
 - Agregar ou quitar métodos ou campos.
 - Cambiar a xerarquía de clases.
 - Cambiar clases que non foron cargadas na máquina virtual.

Punto de interrupción

Definición

Un punto de interrupción ou ruptura ou breakpoint é unha marca no código fonte que indica ao depurador que se deteña nese punto e espere instrucións para continuar, podendo nese tempo facer operacións de inspección de variables, expresións ou código. Os puntos de interrupción de Java defínense a nivel global e afectan a todos os proxectos que inclúan o código fonte que ten o punto de interrupción. Por exemplo, se Factorial.java tivera un punto de interrupción no método factorial(), cada vez que se depure un proxecto que inclúa esa clase, a sesión de depuración deteríase nese método. NetBeans permite varios tipos de puntos de interrupción:

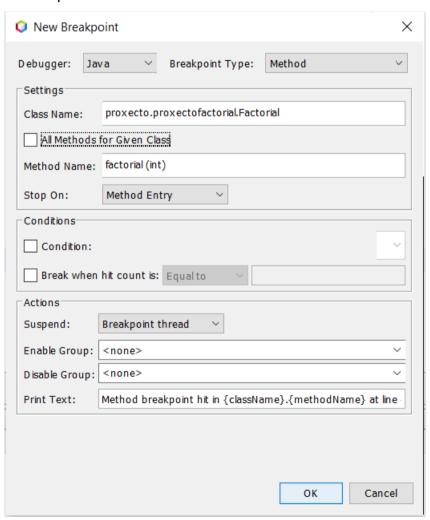
- Liña: para que se pare ao chegar a esa liña.
- Clase: para que se pare no momento de cargar a clase.

- **Excepción**: para que se pare cando se detecte unha excepción independentemente de se o programa controla esa excepción.
- Campo: para que se pare cando se accede e/ou modifica o campo dunha clase.
- **Método**: para que se pare cando se entra e/ou se sae dun método.
- **Subproceso**: para que se pare cando se empeza e/ou finaliza un subproceso ou fío (thread).

Establecer un punto de interrupción

Para establecer un punto de interrupción, haberá que seleccionar o elemento do código no que se desexa establecer o punto de interrupción e elixir no menú *Debug->New Breakpoint* ou premer Crtl+Maiúsculas+F8. Aparece a caixa de diálogo *New Breakpoint* con información por defecto relacionada co elemento seleccionado e na que terán que facerse os axustes convenientes. O IDE indica o punto de interrupción establecido mediante unha icona na marxe esquerda do código fonte e os puntos de interrupción de liña indícaos ademais poñendo a liña con fondo roxo.

Na seguinte imaxe móstrase un exemplo de punto de interrupción de método para que a depuración se interrompa cando se entre no método factorial da clase Factorial:

No código fonte aparecerá o punto de interrupción de método marcado cunha icona como aparece na seguinte imaxe:

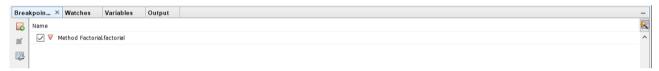
```
public static int factorial(int num) {
   int factorial=1;

//n!=1*2*3*...*n

for (int i=1;i<=num;i++) {
      factorial*=i;
   }

return factorial;
}</pre>
```

Durante a sesión de depuración, NetBeans comproba a validez dos puntos de interrupción e se non os encontra válidos indícao mediante a icona "rota" no código fonte e mostra unha mensaxe de erro na consola do depurador. Ademais é posible ver a ventá Breakpoint View con información sobre os puntos de interrupción. Se a ventá non está aberta pódese abrir dende o menú principal *Window* \rightarrow *Debugging* \rightarrow *Breakpoints* ou premendo Alt+Maiúsculas+5.

As iconas posibles para marcar os puntos de interrupción son:

Annotation	Description
	Breakpoint
	Disabled breakpoint
El	Invalid breakpoint
6	Multiple breakpoints
▽	Method or field breakpoint
∇	Disabled method or field breakpoint
6 3	Invalid method or field breakpoint
	Conditional breakpoint
P	Disabled conditional breakpoint
8	Invalid conditional breakpoint
\$	Program counter
	Program counter and one breakpoint
₽	Program counter and multiple breakpoints
Δ	The call site or place in the source code from which the current call on the call stack was made
0	Suspended threads
©	Thread suspended by hitting a breakpoint

Un punto de interrupción de liña é un os máis utilizados e por iso hai varias maneiras de establecelos:

- O máis sinxelo é facer clic sobre a marxe esquerda da ventá de edición á altura da liña na que se desexa colocar o punto de interrupción.
- Colocar o cursor sobre a liña na que se encontre a instrución onde queremos poñer o punto de interrupción, facer clic co botón dereito e seleccionar a opción *Toggle Line Breakpoint* (Ocultar/Mostrar liña de punto de interrupción) ou premer as teclas Ctrl + F8.
- Colocar o cursor sobre a liña na que se encontre a instrución onde queremos poñer dito punto, e no menú principal elixir Debug → Toggle Line Breakpoint (Ocultar/Mostrar liña de punto de interrupción) ou premer as teclas Ctrl + F8.

No código fonte aparecerá o punto de interrupción marcado como se indica na seguinte imaxe.

```
public static int factorial(int num) {
    int factorial=1;

    //n!=1*2*3*...*n
    for (int i=1;i<=num;i++) {
        factorial*=i;
    }
    return factorial;
}</pre>
```

Executar ata o punto de interrupción

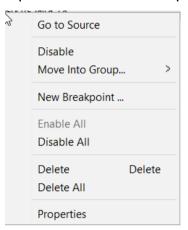
Para poder executar un proxecto principal ata un punto de interrupción, hai que ter definido o punto de interrupción e depurar o proxecto elixindo por exemplo no menú principal a opción Debug o Debug project (nome de proxecto), que executará o programa principal ata o primeiro punto de interrupción, ou excepción ou ata o final se non existen puntos de interrupción. A partir do punto de interrupción, pódese seguir depurando coas opcións xa vistas.

Modificar un punto de interrupción

Dende que se establece un punto de interrupción, pódese desactivar (queda rexistrado pero non en uso) se é que está activado, activar se é que estaba desactivado, eliminar (desaparece), ou modificar. Todas estas operacións empézanse a realizar dende a ventá *Breakpoints View* e son:

 Unha forma rápida de activar ou desactivar un punto é marcar ou desmarcar o textbox correspondente na ventá Breakpoints View.

- Unha forma rápida de eliminar un punto é colocar o cursor sobre o nome do punto de interrupción na ventá anterior e premer Supr.
- Todas as operacións de modificación dun punto de interrupción pódense facer colocando o rato sobre o nome do punto de interrupción na ventá anterior e facendo clic co botón dereito. Aparece unha lista de operacións posibles:

- No caso de estar sobre un punto de interrupción activo, na ventá de opcións aparece dispoñible a opción *Disable* (Desactivar); se estivera desactivado, aparecería no seu lugar a opción *Enable* (Activar).
- As opcións de desactivar todo, activar todo ou eliminar todo terán efecto sobre todos os puntos de interrupción da ventá.
- A opción Properties visualiza a ventá Breakpoint Properties (Propiedades de punto de interrupción), na que se pode axustar a configuración do punto de interrupción.
- Tamén se pode crear un novo punto de interrupción.

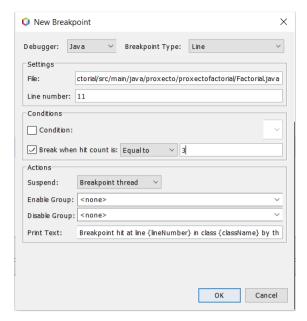
Poñer condicións ao punto de interrupción

Pódense poñer condicións para que un punto de interrupción pare unha depuración; algunhas son comúns para todos os puntos de interrupción e outras dependen de se son de fío, se son de clase ou se son de excepción.

Condicións válidas para todos os puntos de interrupción

Todos os puntos de interrupción teñen a posibilidade de parar unha depuración en función dunha frecuencia establecida, marcando o checkbox Break when hit count is: - *Pausa cando se contabilice un alcance*, seleccionando un criterio da lista despregable (Equal to - *Igual a, Greater than - é maior que, Multiple of - é múltiplo de*) e establecendo un valor numérico para ese criterio na ventá de propiedades do punto.

A seguinte imaxe mostra a condición de que o punto de interrupción de liña situado na liña 11 de Factorial.java se active a terceira vez que se pase por ela durante unha sesión de depuración.

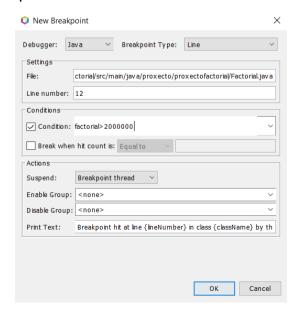

Condicións válidas para todos os puntos agás os de tipo thread

Os puntos de interrupción que non son tipo fío, teñen a posibilidade de parar unha depuración cando unha determinada condición é certa. Esta condición establécese na ventá de propiedades do punto de interrupción, seleccionando Condition - *Condición* e tecleando a condición. A condición debe seguir as normas de sintaxe de Java e pode incluír variables e métodos utilizados no contexto actual coas seguintes excepcións:

- As importacións son ignoradas. Débense usar nome completos como obj instanceof java.lang.String
- Non se pode acceder directamente a métodos e variables de clases externas. Débese utilizar this.nome ou this\$1.

A seguinte imaxe mostra a condición de que o punto de interrupción de liña situado na liña 12 de Factorial.java se active cando a variable factorial teña un valor maior a 2000000 durante unha sesión de depuración.

Condicións específicas para os puntos de clase e excepción

Pódense dar as seguintes condicións específicas:

- Os puntos de interrupción de clases tamén permiten poñer como condición a exclusión dalgunha clase.
- Os puntos de interrupción de excepcións permiten poñer como condición un filtrado de clase a incluír ou excluír.